

POSTANOWIENIE

Dnia 20 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z powództwa A. W.
przeciwko P. Spółce Akcyjnej z siedzibą w K.
o zadośćuczynienie za mobbing, o ochronę dóbr osobistych i zadośćuczynienie za
dyskryminację,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 20 marca 2024 r.,
skarg kasacyjnych powódki i strony pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego
w Warszawie
z dnia 5 stycznia 2023 r., sygn. akt III APa 1/22,

- 1. odmawia przyjęcia obu skarg kasacyjnych do rozpoznania,**
- 2. koszty postępowania kasacyjnego między stronami
wzajemnie znosi.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 5 stycznia 2023 r. zmienił
zaskarżony przez powódkę A. W. wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 28
października 2021 r., którym oddalono powództwo: przeciwko P. Spółce Akcyjnej z
siedzibą w K.: o zapłatę kwoty 300.000 zł tytułem zadośćuczynienia za rozstrój
zdrowia spowodowany mobbingiem, ewentualnie kwoty 45.000 zł tytułem
zadośćuczynienia za krzywdę doznaną wskutek naruszenia dóbr osobistych w

postaci prawa do bezpiecznej i higienicznej pracy, zdrowia, prywatności i godności; o zobowiązanie pozwanej do zaprzestania naruszeń dóbr osobistych powódki w związku ze stosowanym mobbingiem; o nakazanie pozwanej usunięcia skutków naruszenia dóbr osobistych powódki w związku ze stosowanym mobbingiem przez zobowiązanie pozwanej do złożenia oświadczenia napisanego czcionką „Garmond, rozmiar 14, odstępy 1,5 w formie ogłoszenia zamieszczonego w terminie nie późniejszym niż 30 dni od dnia uprawomocnienia się wyroku na wewnętrznej stronie intranetowej pozwanej (<http://> [...]) na okres 1 miesiąca oraz w pierwszym wydaniu po uprawomocnieniu się wyroku numerze czasopisma firmowego „P.” o treści: [...]”; o zasądzenie kwoty 5.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia doręczenia pozwu do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia za dyskryminację polegającą na naruszeniu wobec powódki zasad równego traktowania w zatrudnieniu przez nieuzasadnione pominięcie powódki przy awansowaniu oraz przy przyznawaniu wynagrodzenia za świadczenia związane z pracą, w tym nieuzasadnione pozbawienie premii za II półrocze 2014 r., nieuzasadnione ograniczenie podwyżki płacy zasadniczej, nieuzasadnione pozbawienie powódki udziału w szkoleniach; o zobowiązanie pozwanej do złożenia wielokrotnego oświadczenia w Intranecie oraz w [...] o następującej treści „[...]” - w ten sposób, że zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 20.606,28 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 16 kwietnia 2015 r. do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych i oddalił powództwo w pozostałej części (pkt I), zniósł wzajemnie między stronami koszty zastępstwa prawnego (pkt II), oddalił apelację w pozostałej części (pkt III) oraz zniósł między stronami koszty procesu w instancji odwoławczej (pkt IV).

Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia faktyczne i ocenę prawną roszczeń powódki związanych z mobbingiem dokonaną przez Sąd pierwszej instancji, przyjmując, że brak jest cech długotrwałości czy wielokrotności i intensywności negatywnych działań stosowanych wobec powódki oraz odnośnie do roszczeń, których podstawy powódka upatrywała w art. 11², art. 11³, art. 18^{3a} § 1 i 2 oraz art. 18^{3b} § 1 k.p. Uznał jednak, że po stronie powódki wystąpiła krzywda wskutek naruszenia przez pozwaną dóbr osobistych powódki (art. 23 i art. 24 k.c. w związku z art. 300 k.p. oraz art. 11¹ k.p.), bowiem pozwana swoim działaniem co najmniej

trzykrotnie naruszyła dobra osobiste powódki, takie jak prawo do prywatności, godność, prawo do bezpiecznych i higienicznych warunków pracy. Działanie pozwanej było działaniem bezprawnym, przekraczającym niezbędne granice - wynikające z norm prawnych, ale też ze zwyczajów i zasad współżycia społecznego. Według Sądu Apelacyjnego do naruszenia dóbr osobistych powódki doszło niewątpliwie: 1) w trakcie procedowania przez Komisję socjalną nad jej wnioskiem o przyznanie zapomogi pieniężnej z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych na poczet kosztów leczenia, 2) w czasie rozmowy powódki z przełożoną A. C. w dniu 29 października 2014 r. oraz 3) z uwagi na usytuowanie kserokopiarki na biurku powódki, co naruszało zasady bhp. Z tego tytułu Sąd Apelacyjny na podstawie art. 445 § 1 w związku z art. 23 i 24 k.c. i art. 300 k.p. tytułem odpowiedniego zadośćuczynienia zasądził na rzecz powódki kwotę 20.606,28 zł, stanowiącą trzykrotność jej średniego wynagrodzenia.

Wyrok Sądu Apelacyjnego zaskarżyły skargą kasacyjną obie strony.

Powódka zaskarżyła skargą kasacyjną wyrok Sądu Apelacyjnego w jego punkcie II oddalającym jej apelację co do kwoty 284.393,72 zł, domagając się uchylenia zaskarżonego wyroku oraz jego zmiany przez uwzględnienie skargi kasacyjnej i powództwa w całości, ewentualnie uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji, a także zasądzenia na jej rzecz od pozwanej zwrotu kosztów procesu.

W skardze kasacyjnej powódka zarzuciła na podstawie art. 379 pkt 4 k.p.c. nieważność postępowania, bowiem zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2023 r., III PZP 6/22, „rozpoznanie sprawy cywilnej przez sąd drugiej instancji w składzie jednego sędziego ukształtowanym na podstawie art. 15zzs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczegółowych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2021 r., poz. 2095 ze zm., dalej jako ustawa COVID-19) ogranicza prawo do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), ponieważ nie jest konieczne dla ochrony zdrowia publicznego (art. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji RP), stąd ukształtowanie składu przez ustawodawcę ewidentnie stanowiło negatywny element dla niniejszej sprawy, bowiem stan faktyczny składa się z wielu

wątków faktycznych, paru instytucji prawnych i praca, która jest konieczna do oceny i wydania wyroku wymaga szerszego składu niż jednoosobowy oraz naruszenie prawa materialnego, tj. art. 94³ k.p. oraz art. 23 w związku z art. 24 k.c. w związku z art. 22¹ k.p., przez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, przez brak dokonania relacji zidentyfikowanych naruszeń dóbr osobistych powódki, pozostałych działań dotyczących i wymierzonych w nią w relacji do podnoszonych zarzutów mobbingu.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powódka powołała się na nieważność postępowania wynikającą z uchwały Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2023 r., III PZP 6/22, oraz na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, tj. 1) „czy w sprawie, gdzie pracownik podnosi, że stosowany był wobec niego mobbing ustalenie przez sąd szeregu naruszeń dóbr osobistych pracownika (tj. art. 23 i 24 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p.) winno prowadzić do zbadania przez sąd relacji, powiązań tych ustalonych naruszeń między sobą i stanowić analizę w kierunku wystąpienia przesłanek z art. 94³ § 2 k.p.?, 2) czy ustalenie przez sąd co najmniej trzykrotnego naruszenia dóbr osobistych, w tym dwóch związanych z procedurą *in vitro* może zostać zakwalifikowane jako uporczywe nękanie pracownika?, 3) czy po zidentyfikowaniu naruszenia dóbr osobistych pracownika sąd winien dokonać analizy podnoszonych przez pracownika zarzutów dotyczących pozornie legalnych działań pracodawcy wobec pracownika i oceniać je przez pryzmat dokonanych naruszeń? 4) czy użyte w treści art. 94³ § 2 k.p. spójniki „lub” mogą budować różne definicje mobbingu, które mogą stanowić samoistną podstawę do uznania działań za mobbing?”.

Pozwana zaskarżyła wyrok Sądu Apelacyjnego w jego punkcie I, II i IV, domagając się uchylenia wyroku w zaskarżonej części i przekazania sprawy w tym zakresie Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania oraz orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.

W skardze kasacyjnej zarzucono naruszenie przepisów postępowania, tj. 1) art. 321 § 1 w związku z art. 391 § 1 k.p.c., przez zasądzenie odsetek ponad żądanie od dnia 16 kwietnia 2015 r., tj. od dnia doręczenia odpisu pozwu, podczas gdy powódka modyfikując powództwo pismem z dnia 30 maja 2016 r. wniosła o zasądzenie od pozwanej kwoty 45.000 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę

doznaną wskutek naruszenia dóbr osobistych w postaci prawa do bezpiecznej i higienicznej pracy, zdrowia, prywatności i godności wraz z odsetkami od dnia doręczenia pozwanej pisma modyfikującego powództwo, a więc od dnia 14 czerwca 2016 r. oraz naruszenie prawa materialnego, a mianowicie: 2) art. 481 § 1 i 2 w związku z art. 455 k.c. w związku z art. 300 k.p., przez błędne zastosowanie i zasądzenie odsetek od dnia 16 kwietnia 2015 r., tj. od dnia doręczenia odpisu pozwu, a więc przed wezwaniem (dłużnika) do spełnienia świadczenia odszkodowawczego, 3) art. 445 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p., przez błędne zastosowanie polegające na uznaniu, że art. 445 § 1 w związku z art. 23 i art. 24 k.c. w związku z art. 300 k.p. stanowi podstawę przyznania zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych powódki w sytuacji, w której Sąd nie stwierdził uszkodzenia ciała powódki lub wywołania rozstroju jej zdrowia, podczas gdy art. 445 § 1 k.c. dopuszcza przyznanie zadośćuczynienia pieniężnego jedynie w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia, 4) art. 445 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p., przez błędne zastosowanie polegające na uznaniu, że art. 445 § 1 w związku z art. 23 i art. 24 k.c. w związku z art. 300 k.p. stanowi samodzielną podstawę odpowiedzialności majątkowej za naruszenie dóbr osobistych, podczas gdy art. 445 § 1 k.c. wyraża jedynie fragment normy postępowania nakazującej naprawienie krzywdy wyrządzonej w wyniku uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia, jeśli dane naruszenie miało miejsce na skutek jednego ze zdarzeń stanowiących podstawę odpowiedzialności deliktowej.

W razie nieuwzględnienia powyższych zarzutów pozwana z ostrożności procesowej zarzuciła naruszenie art. 445 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p., przez błędne zastosowanie polegające na uznaniu, że zasądzenie kwoty 20.606,28 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych, stanowi odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę, podczas gdy kwota ta została ustalona mechanicznie bez uwzględnienia rodzaju naruszonego dobra osobistego i doznaney krzywdy.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania pozwana odwołała się do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., wskazując, że o oczywistej zasadności świadczy, po pierwsze, że Sąd Apelacyjny jako podstawę odpowiedzialności pozwanej błędnie uznał art. 445 § 1 k.c., który umożliwia przyznanie

zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę jedynie w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia (art. 445 § 1 w związku z art. 444 § 1 k.c.); mimo iż w realiach niniejszej sprawy nie stwierdził, aby doszło do rozstroju zdrowia powódki z uwagi na usytuowanie kserokopiarki. Po drugie, odpowiedzialność na podstawie art. 445 § 1 k.c. może być oparta także na zasadzie ryzyka, bezprawności lub słuszości, natomiast odpowiedzialność na podstawie art. 448 k.c. uzależniona jest od wykazania zawinionego naruszenia dóbr osobistych. Po trzecie, Sąd Apelacyjny błędnie przyjął, że zachowania pozwanej względem powódki naruszyły jej dobra osobiste. Tymczasem, według ustaleń faktycznych zaskarżonego wyroku, zachowania, które w ocenie Sądu Apelacyjnego stanowiły naruszenie dóbr osobistych powódki, nie stanowiły czynu własnego pozwanej będącego osobą prawną ani jej organu, ale były zachowaniami członków Komisji socjalnej oraz pracownicy A. C.. Po czwarte, art. 445 § 1 k.c. nie stanowi samodzielnej podstawy odpowiedzialności, a jedynie formułuje roszczenia służące poszkodowanemu w wypadku, gdy inna osoba odpowiada za uszkodzenie ciała lub rozstrój zdrowia, którego doznał. W konsekwencji dla przyjęcia, że roszczenia takie służą, koniecznym jest uprzednie przesądzenie samej zasady odpowiedzialności, wynikającej z innego przepisu. Gdyby Sąd Apelacyjny prawidłowo ustalił podstawę prawną odpowiedzialności pozwanej musiałby następnie rozważyć, czy może ona w myśl art. 430 k.c. odpowiadać za działania Komisji socjalnej oraz słowa pracownicy A. C., skierowane do powódki.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powódki pozwana wniosła o odrzucenie skargi, ewentualnie o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania oraz o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek, gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o jakich stanowi art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Wniosek powódki o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został oparty na przesłankach z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 3 k.p.c., zaś wniosek pozwanej nawiązuje do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Nie można jednak uznać, że przesłanki te występują w rozpoznawanej sprawie.

Jeżeli chodzi o nieważność postępowania, którą powódka wiąże z rozpoznaniem apelacji w dniu 5 stycznia 2023 r. przez Sąd Apelacyjny w składzie jednoosobowym, to Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 26 kwietnia 2023 r., III PZP 6/22 (LEX nr 3523123), której nadano moc zasady prawnej uznał, że rozpoznanie sprawy cywilnej przez sąd drugiej instancji w składzie jednego sędziego, ukształtowanym na podstawie art. 15zzs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy COVID-19, ogranicza prawo do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), ponieważ nie jest konieczne dla ochrony zdrowia publicznego (art. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji RP) i prowadzi do nieważności postępowania (art. 379 pkt 4 k.p.c.).

Istotne jest jednak, że według Sądu Najwyższego przyjęta w uchwale wykładnia prawa obowiązuje od dnia jej podjęcia i wiąże z oceną skutków orzeczeń wydanych po dniu 26 kwietnia 2023 r. w składach jednoosobowych, gdy w świetle Kodeksu postępowania cywilnego w związku z art. 45 Konstytucji RP właściwy był skład kolegialny. Uznanie wszystkich orzeczeń wydanych do dnia 26 kwietnia 2023 r. w składzie, o którym mowa w art. 15zzs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy COVID-19, za dotknięte nieważnością z uwagi na naruszenie prawa strony do sądu wskutek wydania orzeczenia przez sąd orzekający w składzie jednoosobowym, zostało ocenione przez Sąd Najwyższy za niepożądane ze społecznego punktu widzenia. Zmuszałoby bowiem wielu obywateli do ponoszenia kosztów i trudów ponownego rozpoznawania spraw lub powtarzania postępowań już zakończonych niezależnie od tego, czy z perspektywy prawa materialnego rozstrzygnięcie było rzeczywiście

wadliwe. Ponadto możliwość wzruszania orzeczeń tylko z powodu dotychczasowego respektowania regulacji art. 15z¹ ust. 1 pkt 4 ustawy COVID-19 - bez uwzględnienia kontekstu konstytucyjnego - nadszarpnęłaby również wizerunek sądów. Z tych względów, w pełni akceptując argumentację zawartą chociażby w uchwale pełnego składu Sądu Najwyższego z dnia 28 stycznia 2014 r., BSA I-4110-4/13 (OSNC 2014 nr 5, poz. 49), Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 26 kwietnia 2023 r. uznał, że ochrona dobra i interesów obywateli, jako najwyższa wartość konstytucyjna (art. 1 Konstytucji RP), a także powaga władzy sądowniczej i jej znaczenie w działalności państwa, nakazuje znieść wsteczne skutki wykładni, która legła u podłoża tej uchwały. A zatem nie można zgodzić się z twierdzeniem powódki, że zachodzi nieważność postępowania uzasadniająca stosownie do art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c. przyjęcie jej skargi kasacyjnej do rozpoznania, ponieważ Sąd Apelacyjny wydał zaskarżony wyrok w składzie jednoosobowym przed dniem 26 kwietnia 2023 r.

Ustosunkowując się z kolei do przywołanej przez powódkę przesłanki przedsądu jaką jest występowanie w sprawie zagadnienia prawnego, to dla występowania tej przesłanki konieczne byłoby przedstawienie problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni. Zagadnieniem prawnym jest bowiem zagadnienie, które wiąże się z określonymi przepisami prawa materialnego lub procesowego, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia konkretnej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2018 r., I CSK 33/18, LEX nr 2508114 i z dnia 16 maja 2018 r., II CSK 15/18, LEX nr 2499790). Wskazanie na zagadnienie prawne uzasadniające wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez jego sformułowanie jako problemu prawnego wymagającego rozstrzygnięcia, określenie przepisów prawa, w związku z którymi powstało i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do rozważenia, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 września 2014 r., I CSK 729/13, LEX nr 1532950; z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14,

LEX nr 1622307; z dnia 14 kwietnia 2015 r., II PK 217/14, LEX nr 678073; z dnia 28 października 2015 r., I PK 17/15, LEX nr 2021940; z dnia 14 stycznia 2016 r., II CSK 382/15, LEX nr 2090999). Chodzi o problem prawny, który nie został do tej pory bezpośrednio rozwiązany w orzecznictwie Sądu Najwyższego i dla rozwikłania, którego dotychczasowe orzecznictwo jest niewystarczające (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2018 r., I UK 268/17, LEX nr 2508639). Ponadto należy zauważyć, że istotne zagadnienie prawne oraz potrzeba wykładni przepisów nie występują, jeżeli Sąd Najwyższy w pewnej kwestii wyraził pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14, LEX nr 1652383).

Mając powyższe na uwadze stwierdzić należy, że sformułowane przez powódkę pytania jako „zagadnienia prawne” nie spełniają wyżej przedstawionych wymogów. Po pierwsze, Sąd Najwyższy w swoim orzecznictwie wielokrotnie już wypowiadał się odnośnie do występowania mobbingu, o którym mowa w art. 94³ § 2 k.p. Podkreśla się, że przesłanki mobbingu wymienione w art. 94³ § 2 k.p. są zwrotami niedookreślonymi, których abstrakcyjne zdefiniowanie jest w gruncie rzeczy niemożliwe, a ich wyjaśnienie następuje przez odniesienie do całokształtu występujących w sprawie konkretnych okoliczności faktycznych, co również dostrzega powódka w uzasadnieniu podstaw skargi. Wobec tego, ocena ich zastosowania w danej sprawie nie może służyć uogólnieniu przedstawienia istotnego zagadnienia prawnego lub potrzeby wykładni przepisów prawnych w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 kwietnia 2003 r., I PK 558/02, OSNP 2004 nr 16, poz. 283 czy z dnia 6 czerwca 2012 r., I PK 55/12, LEX nr 1216839), a jedynie być oceniana przez pryzmat przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Po drugie, powódka formułując pytania, które w jej ocenie mają stanowić „zagadnienia prawne”, czyni to w sposób kazuistyczny, bez pogłębionej argumentacji jurydycznej, zmierzając *de facto* do zakwestionowania przyjęcia przez Sąd Apelacyjny, iż nie można mówić o mobbingu, ponieważ trzykrotne naruszenie dóbr osobistych powódki nie ma cech długotrwałości ani uporczywości, a więc dotyczy incydentalnych, krótkotrwałych sytuacji, które nie miały na celu wyizolowania powódki z zespołu pracowników (zob.

postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2012 r., III CZP 14/12, LEX nr 1214592). Przy redagowaniu zagadnienia prawnego chodzi zaś o określoną staranność w jego zredagowaniu, a przede wszystkim o jurydyczne przedstawienie analizy stanu prawnego, orzecznictwa i wynikającego z tego problemu prawnego o takiej wadze, który może być uznany za istotne zagadnienie prawne (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2007 r., II PK 159/07, LEX nr 863976 czy z dnia 19 marca 2012 r., II PK 303/11, LEX nr 1214581).

Natomiast, jeżeli przesłanką wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest twierdzenie skarżącego, że skarga jest oczywiście uzasadniona - a do tej przesłanki nawiązuje pozwana w niniejszej sprawie - to powinien on w uzasadnieniu wniosku zawrzeć wywód prawny wskazujący, w czym wyraża się ta „oczywistość” i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007; z dnia 10 marca 2008 r., III UK 4/08, LEX nr 459291; z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 404134). Powołanie się na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje bowiem skarżącego do przedstawienia wyводу prawnego, uzasadniającego jego pogląd, że skarga jest oczywiście uzasadniona, przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274). Ponadto przytoczone we wniosku okoliczności powinny jednoznacznie wskazywać na to, że w zasadniczym postępowaniu skarga kasacyjna zostanie rozstrzygnięta na korzyść strony, która ją wniosła (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2005 r., II CZ 89/05, OSNC 2006 nr 7-8, 135; z dnia 24 lutego 2006 r., IV CSK 8/06, LEX nr 201037; z dnia 10 maja 2019 r., I CSK 768/18, LEX nr 2680272). Jednak o tym, że skarga jest oczywiście uzasadniona nie może decydować argumentacja zawarta w uzasadnieniu jej podstaw (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 2008 r., II PK 347/07, LEX nr 465860 czy z dnia 12 grudnia 2023 r., III PSK 73/22, LEX nr 3651935).

W skardze kasacyjnej pozwanej nie ma uzasadnienia wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania w powyższym rozumieniu. Pozwana oczywiście zasadności upatruje przede wszystkim w błędnym zastosowaniu przez Sąd Apelacyjny art. 445 § 1 k.c., mimo iż w realiach rozpoznawanej sprawy nie doszło u powódki do uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia (art. 445 § 1 w związku z art. 444 § 1 k.c.). Pozwana nie neguje jednak, że Sąd Apelacyjny wskazując art. 445 § 1 w związku z art. 23 i art. 24 k.c. i art. 300 k.p. jako podstawę prawną zasądzonego zadośćuczynienia, przyjął wystąpienie u powódki krzywdy w związku z naruszeniem jej dóbr osobistych takich jak prawo do prywatności, godności i do bezpiecznych i higienicznych warunków pracy oraz szczegółowo odniósł się w ustaleniach faktycznych oraz rozważaniach prawnych do kwestii naruszenia dóbr osobistych pracownika nawiązując do treści art. 448 k.c. Istotą zadośćuczynienia jest w każdym wypadku, o którym mowa w Kodeksie cywilnym (zob. art. 417², art. 445, art. 446 § 4 i art. 448 k.c.) naprawienie krzywdy wyrządzonej poszkodowanemu czynem niedozwolonym, do czego prawidłowo nawiązał Sąd Apelacyjny w motywach zaskarżonego wyroku, mimo iż błędnie powołał normę art. 445 § 1 k.c., a nie art. 11² k.p. w związku z art. 23, art. 24 k.c. i art. 448 k.c.

O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 2024 r., I CSK 97/23, LEX nr 3655357).

O oczywiście zasadności skargi nie świadczy także odwołanie się pozwanej do art. 430 k.c., ponieważ przepis ten nie został powołany w podstawach skargi. Zgodnie z art. 398¹³ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw. Jest więc związany granicami skargi kasacyjnej wyznaczonymi jej podstawami, co oznacza, że nie może uwzględniać naruszenia żadnych innych przepisów niż wskazane przez skarżącego. Sąd Najwyższy nie jest bowiem uprawniony do samodzielnego dokonywania konkretyzacji zarzutów lub też stawiania hipotez co do tego, jakiego aktu prawnego (przepisu) dotyczy podstawa skargi. Nie może także zastąpić skarżącego w wyborze podstawy kasacyjnej, jak również w przytoczeniu przepisów, które

mogłyby być naruszone przy wydawaniu zaskarżonego orzeczenia. Sąd Najwyższy może zatem skargę kasacyjną rozpoznawać tylko w ramach tej podstawy, na której ją oparto, odnosząc się jedynie do przepisów, których naruszenie zarzucono (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 2021 r., II USK 77/21, LEX nr 3147814). Niemożliwe jest więc przyjęcie skargi do rozpoznania ze względu na okoliczności, które wykraczają poza podstawy tego środka zaskarżenia, a więc nie mogą być uwzględnione przy jego rozpoznaniu. Wspomnieć jednak trzeba, że w wyroku z dnia 2 lutego 2011 r., II PK 189/10 (LEX nr 811844), Sąd Najwyższy przyjął, że obowiązek pracodawcy szanowania dóbr osobistych pracownika (art. 11¹ k.p. w związku z art. 448 k.c.) obejmuje również zapobieganie i przeciwdziałanie naruszaniu tych dóbr przez innych, podległych mu pracowników. Z tego względu tolerowanie takich naruszeń stanowi przyczynienie się pracodawcy do wynikającej z nich szkody, uzasadniające jego własną odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną z winy jego organu na podstawie art. 416 k.c.

Kierując się przedstawionymi motywami Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia obu skarg kasacyjnych do rozpoznania, orzekając o kosztach postępowania kasacyjnego stosowanie do art. 100 w związku z art. 398²¹ k.p.c.

[SOP]

[ms]